

МАСКАРАД

АГ

TERRY PRATCHETT

MASKERADE

©Terry and Lyn Pratchett 1995

First published by Victor Gollancz Ltd, London

cover illustration copyright © Josh Kirby

DISCWORLD® is a trade mark registered by Terry Pratchett

All rights reserved.

Тази творба е художествено произведение. Описаните имена, персонажи, места и случки са продукт на въображението на автора. Всички изказвания, случки, описания, информация и материали от всякакъв друг вид, съдържащи се в произведението, са само и единствено с цел забавление и не трябва да се разчита на тяхната точност, нито да бъдат правени опити да бъдат възпроизведени, тъй като това може да доведе до наранявания. Всички права запазени. Никаква част от тази книга не може да бъде ползвана или възпроизвеждана без изричното знание и писменото позволение на издателя.

МАСКАРАД

© Архонт – О, 2023

Всички права запазени.

Автор: © Тери Пратчет

Илюстрации: © Джош Кирби

Превод: © Владимир Зарков

Редактор: Весела Петрова

Коректор: Гергана Ботева

Предпечат: Студиото на А

Издател: Архонт – О

Английска, второ издание

ISBN 978-954-422-130-0

*С благодарност на хората, които ми показаха,
че операта е още по-странна,
отколкото можех да си представя.
Най-добрият израз на моята признателност е
да премълча имената им.*

Вятърът виеше. Бурята трещеше из планината. Светкавиците опипваха зъберите, както старец се мъчи да изчовърка заседнало семенце на къпина от изкуственото си чене.

Между избуялия хресталак от прещип гореше огън, поривите подмятаха пламъците на сам-натам.

Неземен глас се издигна във вой:

– И кога ние... двете... ще се срещнем пак?
Затътна гръмотевица.

Доста по-обикновен глас отвърна:

– И що ти трябваше да крещиш, а? Заради тебе си изтървах филийката в огъня.

Леля Ог си седна на мястото.

– Извинявай, Есме. Сторих го заради... нали се сещаш... доброто старо време... Ама не ме бива много.

– Тъкмо ставаше хрускава и кафявичка.

– Извинявай.

– Бездруго няма що да викаш.

– Извинявай, де.

– Тоест искам да ти река, че не съм оглушала. Можеше да ме попиташ, както си е редно. И щях да ти отговоря: „Идната сряда“.

– Извинявай, Есме.

– Няма нищо, само ми отрежи друга филийка.
Леля Ог кимна и се обърна.

– Маграт, отрежи на Баба др... Ох! Отплеснах се за минутка. Май аз ще я отрежа.

– Ха! – изсумтя Баба Вихронрав, вторачена в огъня.

Замалко не се чуваха други звуци освен рева на стихията и шума от усилията на Леля Ог да отреже филийката. Справяше се горе-долу като човек, решил да разполови дюшек с трион.

– Помислих си, че ще те развеселя, като те доведа тука – отбеляза тя по някое време.

– Тъй, значи...

Не прозвуча като въпрос.

– Да се поразсееш, таквиз ми ти работи... – продължи Леля, като наблюдаваше внимателно приятелката си.

– Ъ-ъм? – обади се Баба, без да откъсва поглед от огъня.

„Олеле – сепна се Леля, – *туй* не биваше да го казвам...“

Да, обаче... ами проблемът беше, че Леля се тревожеше. И то много. Изобщо не беше сигурна, че нейната приятелка не е започнала... ами... тъй де... дето има една приказка... такава... да навлиза в мрака...

Знаеше, че понякога се случва с най-могъщите. А Баба Вихронрав имаше стъписваща сила. В момента сигурно беше по-изтъкната вещица и от печално известната Черната Алис, а всеки знаеше как е свършила *онази*. Две хлапета я бутнали в собствената ѝ печка и всеки казал, че са направили страхотна добрина, макар че после се наложило цяла седмица да лъскат фурната отвътре.

Но до деня на печалния си край Алис всявала ужас у останалите обитатели на планините Овнерог. Такова майсторство постигнала в магията, че в главата ѝ нямало място за нищо друго.

Разказваха, че никакво оръжие не можело да я прониже. Сабите отскачали от кожата ѝ. Налудничавият ѝ кикот се чувал от два километра. Разбира се, той открай време си влизаше в похватите на вещиците при съответните затруднени обстоятелства, но нейният бил от *смахнатия* налудничав кикот, тоест от най-лошия вид. Взела да превръща хората в пандишпанени сладкиши и си направила къщичка от жаби. Накрая било много гадно. Винаги така става, когато вещицата се преметне към злото.

Е, понякога не тръгват в тази посока, а просто... се отнасят нанякъде.

Умът на Баба имаше нужда от *заетост*. Тя не понасяше леко скуката. Предпочиташе да си полегне и да пренесе съзнанието си чрез Заемане в главата на някоя горска твар, за да слуша с ушите ѝ и да вижда с очите ѝ. И това, общо взето, не беше зле, само че Баба се справяше прекалено добре. Леля Ог не беше чувала друга да е имала способността да остава извън тялото си толкова дълго.

И почти нямаше съмнение, че някой ден не би си направила труда да се върне... А сега беше най-неподходящият сезон – гъските крякаха и профучаваха по небето всяка нощ, есенният въздух подканяше с хладната си свежест. Страшно изкушение.

Леля Ог смяташе, че знае причината за проблема.

Прокашля се.

– Оня ден видях Маграт – подхвана, като следеше с тъгълчето на окото си Баба.

Никаква реакция.

– Добре изглеждаше. Подхожда ѝ да е кралица.

– Хъм?

Леля изпъшка безмълвно. Щом Баба дори не се заяде, значи Маграт *наистина* ѝ липсваше.

Колкото и да не ѝ се вярваше на Леля отначало, но Маграт се оказа права до болка за едно нещо, макар че иначе си беше същинска мокра кокошка през поне половината време.

Три беше най-естествената бройка за вещичките.

Те обаче загубиха една. Е, не буквално. Маграт вече беше кралица и не е лесно да забуташ подобна особа някъде, та да не можеш да я намериш. Но... това означаваше, че сега са само две, а не три.

Когато са три, едната е на разположение вечно да сдобрява останалите две, щом се сдърпат. Маграт си имаше дарба за това. Без нея Леля Ог и Баба Вихронрав взаимно си лазеха по нервите. А с нея трите успяваха да лазят по нервите на всеки друг в целия свят, което си беше далеч по-забавно.

Но не можеха да си върнат Маграт... е, най-точно казано, поне *засега*.

Защото макар три да е чудесно число за вещичките... трябваше да са *подобаваща* тройка. Да са от подходящите... *типажи*.

Леля Ог се усети, че ѝ е неудобно дори да мисли за това, което беше необичайно, защото смущението ѝ прилягаше колкото и безкористната жертвоготовност на някой котарак.

Естествено, като вещица тя не вярваше в никакви окултни глупости. Има обаче една-две истини, вкоренили се в самата основа на душата, които не можеш да пренебрегнеш. И сред тях беше именно тази история с... хъм, девицата, майката и... онази, другата.

Ето. Най-сетне си го каза.

Разбира се, не беше нищо повече от овехтяло суеверие и принадлежеше на старите времена, затънали в невежество, когато определенията „девица“, „майка“ и... така де, другата... обхващали всички жени над дванадесет години освен в някои периоди от живота им, траещи по девет месеца. А напоследък всяко момиче, надарено с достатъчно схватливост, за да брои правилно и да се вслушва в съветите на Леля Ог, можеше да отложи задълго поне едно от тези състояния.

И все пак... беше *старо* суеверие – по-древно от книгите, дори от писмеността. А такива вярвания приличат на тежести върху гумения лист на човешкия опит и имат свойството да придърпват хората към себе си.

Маграт пък беше омъжена от три месеца. Би трябвало вече да е излязла от първата категория. Поне – влакът на мисълта в главата на Леля кривна по странична линия – се *очакваше* да е така. Младият Верънс бе поръчал да му доставят един полезен наръчник. С картинки, на които разните части на тялото бяха номерирани. Леля знаеше този факт, защото веднъж им отиде на гости и се вмъкна в кралската спалня. Просвещаваше се десетина минути, докато рисуваше мустаци и

очила на някои от фигурите на картинките. Не ѝ се вярваше, че дори Маграт и Верънс не биха успели да... Не, не, трябва всичко да си е тръгнало по реда, макар че както Леля чу, Верънс подпитвал откъде би могъл да си купи фалшиви мустаци. Значи не оставаше много време, докато Маграт премине във втората категория, ако ще и двамата съпрузи да имат затруднения с четенето.

Разбира се, Баба Вихронрав превръщаше във внушително представление своята независимост и навика да разчита само на себе си. Само че имаше една тънкост – трябва да се навърта някой около теб, за да му се фукаш колко си независим. Хората, които нямат нужда от други хора, всъщност имат нужда от хора, за да се убеждават непрекъснато, че нямат никаква нужда от тях.

Същото е и с отшелниците. Безсмислено е да ти мръзнат всякакви крайници и израстъци на висок планински връх, докато си общуваш с Безкрая, ако не се надяваш начесто да те навестят ококорени млади дами, които да ахкат и да възкликват.

... Непременно трябваше пак да станат три. Наставаха всякакви вълнения, когато бяха три. Имаше скандали, приключения и поводи Баба да се вбесява, а тя можеше да бъде щастлива само когато е разярена. Всъщност на Леля ѝ се струваше, че Баба наистина е Баба единствено когато се гневи.

Да. Трябваше да са три.

Иначе... сиви криле в нощта или затръшната врата на фурна...

Ръкописът се разпадна, щом господин Гоутбъргър се опита да го вземе в ръце.

Дори не беше написан на прилична хартия, а на стари кесии от захар, на гърба на пликове и листчета от отдавнашни календари.

Той изсумтя и награби сноп от мухлясалите хартии, за да ги хвърли в огъня.

Погледът му обаче се спря на една дума.

Прочете я и очите му проследиха изречението до края.

После стигна до края на страницата, като се връщаше към някои абзаци просто защото не му се вярваше, че ги е прочел правилно.

Обърна на следващата страница. И се върна на предишната. После продължи нататък. По едно време извади линейка от чекмеджето и се вторачи замислено в нея.

След това отвори барчето. Бутилката подрънкваше весело по ръба на чашата, докато той се мъчеше да си сипе едно питие.

Позяпа през прозореца към Операта отсреща. Дребна фигурка премиташе стъпалата отпред.

– Олеле... – промълви господин Гоутбъргър. Отвори вратата и повика: – Господин Кропър, би ли дошъл замалко?

Старшият печатар влезе, понесъл дебела пачка коректури.

– Налага се да поискаме от господин Крипслок отново да гравира страница 11 –

съобщил той печално. – Успял е да напише думата „глад“ с пет букви...

– Прочети това – прекъсна го Гоутбъргър.

– Тъкмо се канех да изляза за обяд...

– Прочети го.

– Но според правилата на Гилдията...

– Прочети го и ще видим дали още ще ти се яде.

Господин Кропър седна кисело и плъзна поглед по първата страница.

Премина на втората.

След малко отвори чекмеджето, извади лийката и се вторачи замислено в нея.

– Значи току-що прочете за Изненадващата банананова супа? – провери Гоутбъргър.

– Да!

– Почакай, ще стигнеш и до Петнистия тиквеник...

– Е, старата ми баба често правеше петнист тиквеник...

– Не и по тази рецепта – убедено изрече Гоутбъргър.

Кропър порови още малко в листовете.

– Брей, да пукна! Мислиш ли, че нещо от тези измишльотини наистина върши работа?

– На кого му пука? Тичай в Гилдията и наеми всички свободни гравьори. Предпочитам да са от по-възрастните.

– Ама аз още се занимавам с предсказанията в „Алманаха“ за юни, юли, август и септември...

– Зарежи ги. Сложи някои от старите.

– Хората ще забележат.

– Досега не се е случвало – напомни господин Гоутбъргър. – Знаеш си урока – „Изумителен дъжд от къри в Кларч“, „Стъписваща гибел на серифа на Ий“, „Напаст от оси в Хоуондаленд“... Това е по-важно. – Застана пред прозореца, но не се взираше в гледката навън. – *Много* по-важно.

Осени го мечтата на всички, които се занимават с издаване на книги – да има толкова злато в джобовете си, че да наеме двама души специално да крепят панталона му, за да не се свлече.

Огромната, натъпкана с колони и обитавана от водоливници фасада на Анкх-морпоркската опера се извисяваше пред Агнес Нит.

Тя спря. Или поне *по-голямата част* от Агнес спря. Защото физическото присъствие на Агнес беше изобилно. Минаваше време, докато и някои по-външни области от тялото ѝ прекратят движението си.

Е, това е то. Най-сетне. Можеше да влезе или да се махне. Хората май го наричаха житейски избор. Никога досега не я бе сполетявал.

И накрая, след като постоя достатъчно дълго, за да се замисли един гълъб може ли да кацне върху нейната черна, провиснала, доста жалка шапка, тя изкачи стъпалата.

Някакъв човек ги премиташе, поне на теория. *Всъщност* само местеше мръсотията на сам-натам, като ѝ даваше възможност да види нови гледки и да срещне нови приятели. Той носеше дълго палто, възтесничко в раменете,

и имаше черна барета, нелепо кацнала върху сплъстената на клечки коса.

– Извинете... – подхвана Агнес.

Сякаш го порази със светкавица. Той се завъртя на място, оплете си ходилата и се стовари върху метлата.

Тя притисна длан към устните си за миг, после се наведе.

– О, толкова съжалявам!

Ръката му се отличаваше с лепкава влажност, която те кара веднага да закопнееш за сапун. Той побърза да се дръпне, махна мазните кичури от очите си и ѝ се усмихна уплашено. Леля Ог наричаше лица като неговото „недоправени“ – беше с някак гумени очертания и твърде бледо.

– Няма нищо, госпожице!

– Добре ли сте?

Той се надигна трескаво, успя да си оплете коленете в дръжката на метлата и пак се тръшна.

– Ъ-ъ... искате ли аз да държа метлата? – услужливо предложи Агнес.

Тя измъкна дръжката от бъркотията. Мъжът стана след два несполучливи опита.

– В Операта ли работите? – осведоми се тя.

– Да, госпожице!

– Ъ-ъ... а бихте ли могъл да ме упътите къде да отида на прослушване?

Той се озърна диво.

– Вратата към сцената! Ще ви покажа!

Избълва думите, сякаш се налагаше да ги подрежда на опашка и да ги изстреля наведнъж, преди да са се разотишли.

Взе си метлата от ръцете ѝ и тръгна косо по стъпалата към ъгъла на зданието. Имаше неподражаема походка – изглеждаше, че някой влачи тялото му напред, а краката подтичват, за да не изостанат, стъпвайки където сварят. Беше не толкова ходене, колкото незнайно докога отлагано падане.

Хаотичните му стъпки стигнаха до някаква врата отстрани. Агнес го последва вътре.

До самия праг бе разположено подобие на навес с тезгях, така че седящият вътре да наблюдава удобно входа. А създанието зад тезгяха сигурно принадлежеше към човешката раса, защото моржовете не носят палта. Странният човек с метлата се изгуби някъде в мрака по-нататък.

Агнес се огледа отчаяно.

– Да, госпожице? – подкани я мъжът-морж.

Мустаците му наистина бяха *грамадни* и май събираха в себе си цялата способност на тялото му за окосмяване.

– Ъ-ъ... дойдох за... прослушването. Видях обява, че ще провеждате прослушване...

Тя си позволи лека безпомощна усмивка. Но лицето на портиера я увери, че той е виждал и обръгнал на повече неуверени усмивки, отколкото са ястията, погълнати дори от туловище като нейното. Извади бележник и огризка от молив.

– Трябва да се подпишете тук.

– А кой беше... господинът, с когото влязох?

Мустаците трепнаха, намеквайки за усмивка под изобилната растителност.

– Всеки познава нашия Уолтър Плиндж.

Явно нямаше намерение да споделя повече информация с нея.

Агнес стисна молива.

Сега най-важният въпрос гласеше: как да се представи? Собственото ѝ име несъмнено притежаваше достойнства, но не излизаше от устата особено звучно. По-скоро отскачаше от небцето и цъкаше между зъбите.

Уви, не можеше да измисли нещо по-отекващо.

Дали да не е Кетрин?

Или... Пердита. Защо да не опита пак с Пердита? В Ланкър бе престанала да използва името от срам. Беше загадъчно, намекваше за мрак и интриги, както впрочем и за доста кльошава притежателка. Дори си бе съчинила второ име – Кс., което трябваше да означава „особа с много свежарски и вълнуващ инициал“.

Не постигна желания ефект. Хората в Ланкър бяха потискащо устойчиви срещу свежарски начинания. Просто започнаха да я наричат „оная Агнес, дето сама си вика Пердитакс“.

Дори не бе дръзнала да спомене пред някого, че ѝ се иска *цялото* ѝ име да бъде Пердита Кс. Мечтана. Изобщо нямаше да го *проумеят*. Щяха да подмятат: „Като си мислиш, че туй име ти приляга, що още имаш в стаята си два рафта с плюшени играчки?“.

Е, тук можеше да започне начисто. Имаше дарба. Знаеше, че има дарба.

Все пак едва ли би се надявала да се сдобие с фамилията Мечтана.

Май цял живот щеше да търпи Нит.